

Nr 5 (266) 2012
Tom LXXIII
LISTOPAD
GRUDZIEŃ

SZKOŁA SPECJALNA

CZASOPISMO AKADEMII PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
im. Marii Grzegorzewskiej

Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Redaktorzy tematyczni

Andrzej Giryński – pedagogika specjalna
Jan Łaszczyk – pedagogika, metodologia
Bernadeta Szczupał – pedagogika specjalna

Redaktor statystyczny

Mariusz Fila

Redakcja

Julita Kobos – język polski

Tłumaczenie na język angielski

Renata Wójtowicz

Skład komputerowy

Andrzej Kowalczyk

Wersja papierowa jest wersją pierwotną (referencyjną)

Recenzenci współpracujący ze „Szkolą Specjalną” w roku 2012

*Urszula Bartnikowska, Tadeusz Gałkowski, Grażyna Gunia,
Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, Witalij Kantor, Czesław Kustra, Su-Jan Lin,
Stanisław Milewski, Adam Solak, Ewa Syrek, Alicja Zarin, Teresa Żółkowska, Hanna Żuraw*

Czasopismo „Szkola Specjalna” posiada punktację MNiSW (4 punkty) w kategorii B

Rada Naukowa:

Chiu-Hsia Huang (RC), Władysław Dykcik (PL), Tadeusz Gałkowski (PL), Sally Goddard Blythe (GB), Witalij Kantor (RUS), Aniela Korzon (PL), Czesław Kosakowski (PL), Irena Obuchowska (PL), Adam Szecówka (PL)

Redakcja:

Ewa Maria Kulesza (redaktor naczelna), Bernadetta Kosewska (sekretarz), Katarzyna Smolińska (członek)

**Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej**

**Adres Redakcji: Wydawnictwo APS, 02-353 Warszawa
ul. Szczęśliwicka 40, tel. 22-589-36-45
centrala 22-589-36-00 wew. 1212, fax 22-658-11-18
e-mail: szkolaspjecjalna@aps.edu.pl
nakład 1000 egz.**

SPIS TREŚCI

OPRACOWANIA NAUKOWE

- 325 – *Tomasz Fetzki*
Édouard Séguin i Maria Grzegorzewska – przyczynek do analizy osobowości kreatywnego pedagoga specjalnego
- 333 – *Jacek Kulbaka*
Istota samokształcenia w zawodzie nauczycielskim w poglądach pedagogicznych Marii Grzegorzewskiej
- 343 – *Виктор Гладуш*
Система последипломного образования дефектологов в Украине: история, современность, перспективы
- 353 – *Ewa Maria Kulesza*
System poddyplomowego kształcenia pedagogów specjalnych na Ukrainie. Na podstawie: Виктор Гладуш, Система последипломного образования дефектологов в Украине: история, современность, перспективы
- 356 – *Alicja Giernakowska*
Ocena kompetencji słowotwórczej uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu na poziomie edukacji wczesnoszkolnej

Z PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

- 367 – *Joanna Hackiewicz, Dorota Tomczyszyn*
Czytanie ze zrozumieniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim na przykładzie pracy w klasie V i VI ZSS w Białej Podlaskiej
- 372 – *Małgorzata Wojtatowicz*
Wykorzystanie tablicy interaktywnej w szkole specjalnej. Część III. Tablica jako ekran interaktywny

ZASŁUŻENI DLA PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

- 377 – *Małgorzata Dońska-Olszko*
Wspomnienie o Annie Lechowicz

PRAWO I PRAKTYKA

- 385 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Pojęcie niepełnosprawności w prawie polskim. Część 4

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

- 394 – *Diana Aksamił-Staszkiewicz*
Sprawozdanie z konferencji naukowej *Przestępczość nieletnich – teoria i praktyka*. Józefów, 23 maja 2012

RECENZJE

- 397 – Jacek Kulbaka: *Niepełnosprawni – z dziejów kształcenia specjalnego*. Wydawnictwo APS, Warszawa 2012, ss. 244 (*Hanna Markiewiczowa*)

NASZYM CZYTELNIKOM POLECAMY

- E. Nowicka: *Media – dysleksja – terapia pedagogiczna*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010, ss. 203. (*Ewa Stolarczyk*)
- M. Molicka: *Biblioterapia i bajkoterapia. Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie*. Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 2011, ss. 383 (*Kamil Kuracki*)
- 402 – SPIS ROCZNIKA 2012

CONTENTS

SCIENTIFIC STUDIES

- 325 – *Tomasz Fetzki*
Édouard Séguin and Maria Grzegorzewska – A Contribution to the Analysis of the Personality of a Creative Special Educator
- 333 – *Jacek Kulbaka*
Essence of Self-education in Teaching Professions in Maria Grzegorzewska's Educational Views
- 343 – *Виктор Гладуш*
Система последишнього образования дефектологов в Украине: история, современность, перспективы
- 353 – *Ewa Maria Kulesza*
System of Graduate Programs for Special Educators in Ukraine. Based on: Виктор Гладуш, Система последишнього образования дефектологов в Украине: история, современность, перспективы
- 356 – *Alicja Giermakowska*
Assessment of Word Formation Skills in Students with Reading and Writing Difficulties in Early Years Education

FROM TEACHING PRACTICE

- 367 – *Joanna Hackiewicz, Dorota Tomczyszyn*
Reading Comprehension in Students with Mild Intellectual Disabilities with the Example of Grades 5 and 6 in the Special School Complex in Biała Podlaska
- 372 – *Małgorzata Wojtatowicz*
Using Interactive Whiteboards in Special Schools. Part 3. Whiteboard as an Interactive Screen

DISTINGUISHED IN SPECIAL EDUCATION

- 377 – *Małgorzata Dońska-Olszko*
Posthumous Tribute to Anna Lechowicz

LAW AND PRACTICE

- 385 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Concept of Disability in Polish Law. Part 4

HOME AND WORLD NEWS

- 394 – *Diana Aksamit-Staszkievicz*
Report on the Scientific Conference *Juvenile Crime – Theory and Practice*, Józefów, May 23th, 2012

REVIEWS

- 397 – *Jacek Kulbaka*: Niepełnosprawni – z dziejów kształcenia specjalnego [Persons with Disabilities – The History of Special Education]. Wydawnictwo APS, Warszawa 2012, pp. 244 (*Hanna Markiewiczowa*)

WE RECOMMEND TO OUR READERS

- E. Nowicka: Media – dysleksja – terapia pedagogiczna [Media – Dyslexia – Educational Therapy] Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010, pp. 203. (*Ewa Stolarczyk*)
- M. Molicka: Biblioterapia i bajkoterapia. Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie [Bibliotherapy and Fairy Tale Therapy. The Role of Literature in Changing the Understanding of the Social World and the Self]. Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 2011, pp. 383 (*Kamil Kuracki*)

- 402 – LIST OF ANNUAL VOLUMES 2012

Tomasz Fetzki

ÉDOUARD SÉGUIN I MARIA GRZEGORZEWSKA – PRZYCZYNEK DO ANALIZY OSOBOWOŚCI KREATYWNEGO PEDAGOGA SPECJALNEGO

Streszczenie

W artykule, ostatnim z serii poświęconych Édouardowi Séguinowi, podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie czynniki legły u podstaw powodzenia jego przedsięwzięć pedagogicznych. Dokonano tego przez zestawianie szczegółów biografii i cech osobowości Séguina i Marii Grzegorzewskiej, twórczyni polskiej pedagogiki specjalnej. Analogie wynikające z tego porównania mogą stać się punktem wyjścia dogłębnej analizy osobowości kreatywnego pedagoga specjalnego.

Słowa kluczowe: historia wychowania, Maria Grzegorzewska, Édouard Séguin, pedagogika osób niepełnosprawnych intelektualnie, pedeutologia

ÉDOUARD SÉGUIN AND MARIA GRZEGORZEWSKA – A CONTRIBUTION TO THE ANALYSIS OF THE PERSONALITY OF A CREATIVE SPECIAL EDUCATOR

Summary

This article, the last in the series of texts on Édouard Séguin, attempts to answer the question what factors laid the grounds for the success of his educational enterprises. The answer is given by comparing the biographical details and personality traits of Séguin and Maria Grzegorzewska, the creator of Polish special education. Analogies arising from this comparison can become a starting point for an in-depth analysis of the personality of a creative special educator.

Key words: history of education, Maria Grzegorzewska, Édouard Séguin, education for people with intellectual disabilities, pedeutology

Jacek Kulbaka

ISTOTA SAMOKSZTAŁCENIA W ZAWODZIE NAUCZYCIELSKIM W POGLĄDACH PEDAGOGICZNYCH MARII GRZEGORZEWSKIEJ

Streszczenie

W artykule omówione zostały poglądy Marii Grzegorzewskiej na temat pedeutologii. W sposób szczegółowy analizie poddano pojęcie samokształcenia nauczycieli szkół powszechnych i szkół specjalnych. Informacje na ten temat zaczerpnięto z artykułów naukowych napisanych przez Grzegorzewską w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej. Uwagi Marii Grzegorzewskiej dotyczące dokształcania się nauczycieli zawierają wiele teoretycznych i praktycznych wskazówek. Są świadectwem reprezentowanych przez nią poglądów i planów nadających się do realizacji w rzeczywistości społecznej i szkolnej, którą opisywała.

Słowa kluczowe: samokształcenie, dokształcanie, powołanie nauczycielskie

ESSENCE OF SELF-EDUCATION IN TEACHING PROFESSIONS IN MARIA GRZEGORZEWSKA'S EDUCATIONAL VIEWS

Summary

The article discusses Maria Grzegorzewska's views on pedeutology. An in-depth analysis of the concept of self-education of mainstream and special school teachers is carried out. Scholarly articles written by Grzegorzewska in the interwar and post-WW2 period were the source of information on this topic. Maria Grzegorzewska's comments on teacher continuing education contain numerous theoretical and practical guidelines. They testify to her views and plans that are suitable for implementation in the social and academic reality which she described.

Key words: self-education, continuing education, vocation as a teacher

Виктор Гладуш

СИСТЕМА ПОСТДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕФЕКТОЛОГОВ В УКРАИНЕ: ИСТОРИЯ, СОВРЕМЕННОСТЬ, ПЕРСПЕКТИВЫ

Рассмотрены вопросы постдипломного образования дефектологов в Украине, сделан экскурс в область истории становления его как системы, охарактеризованы факторы, под воздействием которых оно формировалось, выявлены особенности и тенденции развития, существующие проблемы и противоречия.

Ключевые слова: постдипломное образование, дефектологи, повышение квалификации, Переподготовка

Ewa Maria Kulesza

SYSTEM PODYPLOMOWEGO KSZTAŁCENIA PEDAGOGÓW SPECJALNYCH NA UKRAINIE NA PODSTAWIE: ВИКТОР ГЛАДУШ, СИСТЕМА ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕФЕКТОЛОГОВ В УКРАИНЕ: ИСТОРИЯ, СОВРЕМЕННОСТЬ, ПЕРСПЕКТИВЫ

Streszczenie

W artykule przedstawiono rozwój systemu podypłomowego kształcenia pedagogów specjalnych na Ukrainie z perspektywy jego uwarunkowań, specyfiki i tendencji.

Słowa kluczowe: podypłomowe kształcenie, pedagodzy specjali (defektolodzy), podniesienie kwalifikacji, przekwalifikowanie

SYSTEM OF GRADUATE PROGRAMS FOR SPECIAL EDUCATORS IN UKRAINE. BASED ON: ВИКТОР ГЛАДУШ, СИСТЕМА ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕФЕКТОЛОГОВ В УКРАИНЕ: ИСТОРИЯ, СОВРЕМЕННОСТЬ, ПЕРСПЕКТИВЫ

Summary

The article presents the development of the system of graduate programs for special educators in Ukraine from the perspective of its determinants, specificity and trends.

Key words: graduate programs, special educators (defectologists), qualifications improvement, Retraining

Alicja Giermakowska

OCENA KOMPETENCJI SŁOWOTWÓRCZEJ UCZNIÓW Z TRUDNOŚCIAMI W CZYTANIU I PISANIU NA POZIOMIE EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Streszczenie

Artykuł poświęcono ocenie kompetencji słowotwórczych dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Ze względu na przyjęty cel badawczy, jakim jest szukanie związku między poziomem rozwoju umiejętności słowotwórczych uczniów i skutecznością przyswajania ortograficznego pisania, badania prowadzono w dwóch grupach: kryterialnej (kr – dzieci z trudnościami w nauce czytania i pisania) i kontrolnej (ko – dzieci bez tych trudności).

Na podstawie materiału empirycznego ukazano dynamikę rozwojową umiejętności tworzenia wyrazów pochodnych, a także dokonano szczegółowej analizy trudności i błędów w utworzonych przez dzieci formach językowych. Zaprezentowane wyniki badań wskazują na potrzebę celowego i świadomego rozwijania kompetencji językowej dzieci już na etapie edukacji przedszkolnej.

Słowa kluczowe: słowotwórstwo, wyraz pochodny, derywat, sufiks, kategoria słowotwórcza, forma nienormatywna, forma dziecięca, neologizm, okazjonalizm, ekspresywizm

ASSESSMENT OF WORD FORMATION SKILLS IN STUDENTS WITH READING AND WRITING DIFFICULTIES IN EARLY YEARS EDUCATION

Summary

This article centers on the assessment of word formation skills in early school-aged children. In view of the research goal, i.e. the search for a relationship between the level of the development of word formation skills in students and the effectiveness of learning correct spelling, the research was conducted on two groups: a criterion group (CR) – children with learning disabilities in reading and writing, and a control group (CO) – children without these difficulties. Based on empirical data, the article shows developmental dynamics of the ability to form derivatives, and presents an in-depth analysis of difficulties and mistakes in linguistic forms created by children. The research findings presented in the article indicate the need for intentional and conscious development of language skills in children as early as in preschool.

Key words: word formation, derivative word, derivative, suffix, morphological category, non-normative form, childlike form, neologism, nonce word, expressive word